

HERMAN OTTÓ MÚZEUM

KUTATÁSI SZABÁLYZAT

Hatályos: 2020. június 15-től

Készítette:

Dr. Tóth Arnold
tudományos titkár

Jóváhagyta:

Dr. Szolyák Péter
múzeumigazgató

A Herman Ottó Múzeum

KUTATÁSI SZABÁLYZATA

A 47/2001. (III. 27.) számú, *Kormányrendelet a múzeumi intézményekben folytatható kutatásról* című jogforrás (a továbbiakban: Kormányrendelet) alapján a Herman Ottó Múzeum az alábbiak szerint szabályozza a gyűjteményeiben végezhető kutatásokat.

1. A kutatás fogalma

Kutatásnak minősül minden, a Herman Ottó Múzeum (a továbbiakban: Múzeum) gyűjteményi nyilvántartásaiban (leltárkönyvek, leíró- és mutatókartonok, elektronikus adatbázisok), adattáraiban, műtárgy- és dokumentumgyűjteményeiben (a továbbiakban: gyűjtemények) végzett tudományos vizsgálat, adatgyűjtés és információszerzés függetlenül attól, hogy az a kutatott anyag közvetlen felhasználására, közzlésére, vagy csak a belőlük szerzett adatok, következtetések felhasználására irányul.

Nem minősül kutatásnak a Múzeum online felületein közzétett (honlapján elérhető, illetve az elektronikus média csatornáin nyilvánosan megosztott), továbbá más online felületeken (ún. aggregációs portálokon, pl. Múzeum Digitár, MuseuMap, MaNDA, Europeana) a Múzeum által publikált gyűjteményi nyilvántartások, adatbázisok, fotók böngészése, keresése, az ott szabadon hozzáférhető adatok és digitális állományok (fotók) letöltése. Erre a tevékenységre vonatkozóan az adott adatbázis használatának ott ismertetett szabályai az irányadók.

2. A kutatási engedély

A Múzeum gyűjteményeiben csak érvényes **kutatási engedéllyel rendelkező személy** végezhet kutatómunkát. A kutatási engedélyt az intézmény igazgatójától előzetesen írásban kell kérni, megjelölve a kutatómunka témáját és célját. Kutatási engedélyért bármely természetes személy, vagy bármely jogi személy (megbízottja útján) egyaránt folyamodhat. Az engedélykérelmet az **1. sz. melléklet** szerinti űrlapon, papír alapon vagy elektronikusan lehet benyújtani.

Az engedélyt az intézmény igazgatója adja ki a benyújtástól számított 15 munkanapon belül, figyelembe véve az érintett gyűjtemény vezetőjének véleményét. **Nem adható ki kutatási engedély** a Kormányrendelet 5. és 6. §-ban foglaltak, illetve levéltári jellegű anyagok esetén az 1995. évi LXVI. törvény 23–24. §. rendelkezései alapján. Ha a tevékenység veszélyezteti a kulturális javak állapotát, épségét, a már kiadott kutatási engedély is visszavonható. Amennyiben a kutató, vagy hozzá kapcsolható személy a kutatási során feltárt adatok birtokában később

- illegális régészeti tevékenységet folytat,
- vagy külön engedély nélkül műtárgymásolatokat készít,
- vagy bármely más módon megsérti a birtokába került adatok kezelésének szabályait (pl. személyes adatokkal visszaélés, publikáció közzlésének sorozatos elmulasztása),

végérvényesen eltiltható a gyűjtemények kutatásától.

A kutatási engedély az abban megjelölt gyűjteményi anyagra érvényes. A Kormányrendelet 3. §. (2) értelmében amennyiben a kutatni kívánt anyag **5 évnél nem régebben** került a Múzeum nyilvántartásába, a kutatáshoz a kulturális javakat gyűjtő (feltáró) és nyilvántartásba vevő **muzeológus szakember hozzájárulása** szükséges. Ezt a kutatási engedély megfelelő rovatában írásban is jelezni kell.

A kutatási engedélynek tartalmaznia kell:

- a kutatási engedély határidejét,
- a kutatás helyét és anyagát (gyűjtemények, adatbázisok megnevezése),
- a kutató személyi adatait (név, lakcím, elérhetőség)
- a kutatást segítő muzeológus (konzulens) adatait (név, elérhetőség).

A kutatási engedély **három példányban készül**, és más személyre át nem ruházható. Első példányát a Múzeum irattára, másolatát kutatói nyilatkozattal együtt az érintett gyűjtemény őrzi, a harmadik példány a kutatóé.

A kutatási engedéllyel rendelkező személyek számára **a kutatás díjmentes**. Kivételt képez a 7. pont szerinti, műtárgymásolat készítését célzó kutatás, amelynek díját a Múzeum szerződésben határozza meg. A díjmentesség nem vonatkozik a Múzeum Könyvtárára, ahol éves beiratkozási díj megfizetése mellett, a könyvtárhasználati szabályzatban (**9. sz. melléklet**) foglaltak szerint lehetséges a kutatás, helyben olvasás.

3. A kutatói nyilatkozat

A kutatási engedély csak **a kutatói nyilatkozattal együtt érvényes**, amely az **1. sz. melléklet** szerint a Kutatási engedély elválaszthatatlan része. A nyilatkozatban a kutató aláírásával igazolja, hogy ismeri és betartja a Múzeum kutatási szabályzatát.

A nyilatkozatban a kutató tudomásul veszi a szerzői jogok védelmére, a publikálási korlátozásokra és a hivatkozás rendjére vonatkozó szabályokat, továbbá kötelezettséget vállal arra, hogy a kutatott anyag felhasználásával készült későbbi publikációinak (alkotásainak, internetes bejegyzéseinek, szellemi termékeinek, kéziratának, szakdolgozatának, portfóliójának, forgatókönyvének, kiállításának stb.) adatait (bibliográfiai adatok, internetes forráshelyek) a Múzeum adattárának, könyvtárának, vagy érintett gyűjteményének **a megjelenést követő egy hónapon belül** megküldi.

A kutató nyilatkozik arról is, hogy tudomásul veszi személyi adatainak az intézmény kutatási naplójában (belső használatra) történő nyilvántartását.

A kutatónak írásos nyilatkozatban vállalnia kell, hogy **a kutatás során megismert és kigyűjtött személyes adatokat** a 2011. évi CXII. (az *Információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról* szóló) törvénynek a tudományos kutatás céljára való adatkezelésre vonatkozó előírásai szerint meghatározott módon kezeli és használja fel, továbbá az írásos nyilatkozatban meg kell jelölnie az adatkezelés helyét.

4. A kutatás szabályai

A Múzeum gyűjteményeiben **csak helyszíni kutatás lehetséges**. A helyszíni kutatás a Múzeum honlapján közzétett időben, **előzetes időpontegyeztetést követően** kezdődhet. A gyűjteményi anyag kutatási célú **kölcsönzése tilos**. Az online felületeken már közzétett adatbázisok kivételével a digitális adatbázisok (a leltárkönyvek leíró metaadatai) sem vihetők el adathordozón, vagy továbbíthatók elektronikus úton a kutatónak. A kutatószolgálat táv-kiszolgálást nem végez.

Ez alól kivételt képez:

- a) Ha a kutatási engedélyben megjelölt (vagy a kutatási engedély kérelmezését megelőzően a kutató által személyesen megkeresett) konzulens muzeológus úgy dönt, hogy a kutató indokolt kérésére **előzetes adatközléssel** (vagy a kutatandó anyagok körére vonatkozó ajánlással) segíti a kutatót, és ehhez **tájékoztatásul** e-mailben elküldi a Kormányrendelet mellékletében leírtak szerinti nyilvántartási alap adatokat.

- b) Ha a kutatás során feltárt adatok, vagy közlési szerződésben megrendelt kulturális javak digitális állományait (**másolatok**: szkennelt dokumentumok, digitális fotók) a kutatószolgálatot végző munkatársak – a **3. sz. melléklet** szerinti díjak megfizetését követően – e-mailben juttatják el a kutatónak, megrendelőnek.

A kutató **köteles megőrizni az átadott kulturális javak épségét**, melyekért kártérítési felelősséggel is tartozik. A kutató a vizsgált dokumentumok rendjét, sorrendjét, állapotát nem változtathatja meg. A múzeumi anyagot bármi módon rongálni, **dokumentumokban ceruzával, tollal jelzéseket tenni** szigorúan tilos!

Az **adattári helyiségekbe való kutatói belépés** felügyelet mellett **engedélyezett**. Műtárgyak kutatása esetén a **gyűjteményi raktárakba a kutató nem léphet**. Csak a **kutatószolgálat céljára kialakított helyiségekben**, és csak a Múzeum munkatársai által **előkészített anyagot** lehet vizsgálni. Az előkészített anyag fizikai kezelése (megfogása, vizsgálata) a kutatószolgálati munkatársak szóbeli útmutatása szerint történhet, **személyes felügyeletük mellett**. A raktárakból egyszerre kihozott anyag mennyiségét a konzulens muzeológus saját hatáskörében szabályozhatja. A **raktári belépést is magában foglaló kutatásra** csak a Múzeum igazgatójának külön engedélyével van lehetőség, amelyet a kutatási engedélyen ezt lehetővé tevő megjegyzéssel kell feltüntetni.

Bizonyos gyűjteményekben a kutatók a múzeumi könyvtár állományán kívüli, az adott osztály által kezelt **szakági kézikönyvtárat** (pl. **Régészeti Könyvtár**) is használhatják. Ezekben **csak a helyben olvasás lehetséges**. Használatának feltételeit az egyes osztályok maguk határozhatják meg, amelyet kötelesek a Múzeum honlapján közzétenni.

A kutatószolgálati helyiségbe, és a múzeumi könyvtár Kordos László olvasótermébe **kabátot, táskát bevinni tilos**. A portánál működő **ruhatár használata díjmentes és kötelező**.

5. A konzulens muzeológus és a kutatószolgálati munkatársak feladatköre

A Múzeum igazgatója a kutatási engedélyben megjelöli a konzulens muzeológust. Feladata, hogy a **kutatást szakmailag felügyelje, és elősegítse a minél eredményesebb kutatómunkát**, erősítse a múzeum társadalmilag hasznos **szolgáltató szerepét**. Ennek érdekében:

- a kutatás megkezdésekor személyes konzultációt tart a kutatóval;
- a témakör ismeretében javaslatot tesz további gyűjtemények bevonására, amennyiben az hozzájárul a kutatás sikeréhez, teljességéhez;
- ellenőrzi a kutatás szabályosságát;
- meghatározza az alkalmanként előkészíthető anyagok mennyiségét;
- tájékoztatást ad a fotózásról, másolatkészítésről, közlési feltételekről;
- szakmai kérdésekben kapcsolatot tart a kutatóval, a kutatási engedélyben szereplő határidővel bezárólag.

A kutató kiszolgálását minden szervezeti egységben (tárban, gyűjteményben) az **osztályvezető által kijelölt kutatószolgálati munkatárs(ak)** végzi(k). Feladatuk:

- a kutató fogadása, kapcsolattartás, időpontegyeztetés;
- adminisztráció (kutatási engedély, kutatási napló) ügyintézése;
- az anyagok előkészítése és visszarendezése;
- a vizsgálat során az anyag kezelése, a kutató személyes felügyelete, a tárgyak megfogásának, mozgatásának személyes irányítása;
- az igényelt másolatok elkészítése, illetve közreműködés a kutató által megrendelt másolatok (szkennelés, műtárgyfotó) elkészítésében;
- rendszeres (legalább évente egyszeri) adatszolgáltatás a kutatószolgálat és a tájékoztatások számszerű mutatóiról.

6. Múzeumi műtárgyak, dokumentumok fényképezése, másolása, közlése

A kutatás során mind az adattári dokumentumokról, mind a műtárgyakról bizonyos esetekben a **fotó napijegy megváltását** követően saját eszközzel fotó készíthető. A saját fotózásra vonatkozó **technikai korlátozásokat** (pl. vaku használatának tiltása) és **gyűjteményi korlátozásokat** (pl. szerzői jog, első feldolgozás joga, különleges múzeumi érdek, a kutatott anyag kora, tudományos jelentősége, egyedisége, állapota, állományvédelmi szempontok, letéti feltételek stb. figyelembevételével) a konzulens muzeológus javaslatára a múzeumigazgató a kutatási engedélyben egyedileg határozza meg.

A kutató a Múzeum **reprográfiai szolgáltatásának keretében** saját költségére, kutatási célra alkalmas méretű és minőségű (kis felbontású nézőkép, illetve szkennelt vagy fénymásolt dokumentum) **másolatot kérhet** a kutatott anyagról. A másolatok megrendelése a **4. sz. mellékletben** található űrlapon történik. A megrendelést és a másolatok átvételének tényét a kutatási naplóban is rögzíteni kell.

Publikálásra, illetve további felhasználásra (pl. webes megjelenés, oktatás, előadás, kiállítás) alkalmas minőségű másolat készítése csak külön **közlési szerződés** megkötése esetén kérhető, az **5. sz. melléklet** mintája szerint. A kutatás során saját eszközzel készített fotók közlése esetén is kötelező a közlési szerződés. Nem kell közlési szerződést kötni a kéziratnak minősülő, csak zárt rendszereken belül elérhető szellemi termékekben (pl. magánhasználat esetén, szakdolgozatban, szemináriumi dolgozatban, szakmai portfólióban, népművészeti zsűridokumentációban) történő egyszeri felhasználás esetén.

A másolatok készítése és kiadása során a *szerzői jogról* szóló 1999. évi LXXVI. törvény előírásait is figyelembe kell venni. Fotók közléséhez az 5 éven belül nyilvántartásba vett anyagok esetében a nyilvántartásba vevő muzeológus külön engedélye is szükséges. A reprográfiai szolgáltatás költségeit és a közlési díjakat a szabályzat **3. sz. melléklete** tartalmazza.

7. Kulturális javak másolására (műtárgymásolat készítésére) irányuló kutatás

A **6. és 7. sz. mellékletekben** rögzített szerződéses feltételek mellett van lehetőség a kutatónak, hogy a vizsgált műtárgyról (régészeti leletről) valós másolat készítése céljából mintát vegyen. A szerzői joggal érintett kulturális javak esetében, illetve a Múzeum érdekeivel ellentétes esetben ilyen lehetőség nincs. A műtárgymásolat készülhet saját célú egyéni használatra, vagy kereskedelmi célú sokszorosításra. Mindkét esetben csak a szerződésben rögzített díjak megfizetése mellett engedélyezi a Múzeum a másolatkészítést.

8. Ásványtani anyagvizsgálatra irányuló kutatás

Lehetősége van a kutatónak arra, hogy az ásványgyűjteményben őrzött példányokból **műszeres anyagvizsgálat céljára mintát kérjen**. Az Ásványtár vezetőjéhez benyújtott egyedi kérelemben meg kell nevezni az ásványfajt, a pontos lelőhelyet, ha konkrét példányról van szó, akkor a leltári számot, valamint a szükséges anyagmennyiséget és a tervezett vizsgálatok típusát. Pozitív elbírálásban csak olyan kérelem részesülhet, amely nem jár együtt a példány túlzott igénybevételével, abban feltűnő károsodást nem okoz. Ennek eldöntése, valamint pozitív válasz esetén a minta lepreparálása az ásványgyűjteményért felelős szakmuzeológus feladata. Amennyiben a mintát a kutató postai úton kéri, úgy a postaköltség őt terheli. Az elvégzett anyagvizsgálatok eredményeit (kizárólag archiválási célból) a múzeumnak meg kell küldeni. Ha a vizsgálatból publikáció születik, akkor abban a múzeumot, mint kölcsönadót a köszönetnyilvánításban meg kell említeni és a publikációból egy példányt (vagy papíron, vagy digitális formában) a múzeumnak meg kell küldeni.

9. A kutatási napló

A gyűjteményekben a **2. sz. melléklet** szerinti kutatási naplót kell vezetni, melynek napi bontásban tartalmaznia kell a kutató nevét, kutatási engedélyének számát, a kutatásra kiadott dokumentumok, tárgyak leltári számát, az esetleges másolatok átvételének igazolását. A kutatási napló megfelelő rovatában rögzíteni kell a kutatási engedély kérelmezését megelőzően elvégzett előzetes tájékoztatást, a gyűjteményekről való információszolgáltatást is.

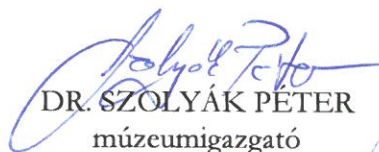
10. A Múzeum saját munkatársainak kutatása

A múzeum állandó alkalmazásában lévő, tudományos munkakörben foglalkoztatott munkatársai:

- a szerzői jogok és egyéb korlátozások figyelembevételével,
- az intézményi és egyéni munkaterv, kutatási terv szem előtt tartásával,
- az érintett gyűjtemény vezetőjével való egyeztetést követően,
- külön engedélyezési eljárás nélkül

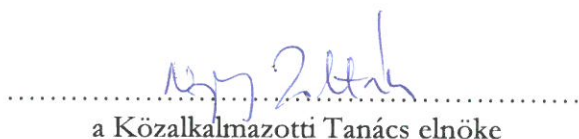
végezhetnek kutatómunkát. A múzeumi munkatársak számára a kutatással összefüggő reprográfiai szolgáltatás, illetve a Könyvtár használata is díjmentes. A külső helyszínen, intézményen kívüli kutatótevékenységet külön erre vonatkozó Igazgatói utasítás szabályozza.

Miskolc, 2020. július 23.

DR. SZOLYÁK PÉTER
múzeumigazgató

A szabályzatot az intézményben dolgozók érdekképviselete nevében véleményezte:

a Közalkalmazotti Tanács elnöke

1. sz. melléklet: Kutatási engedélykérelem, és nyilatkozat, kutatási engedély
2. sz. melléklet: Kutatási napló
3. sz. melléklet: Kutatószolgálat ártáblázata
4. sz. melléklet: Fotószolgáltatási és digitalizálási megrendelőlap
5. sz. melléklet: Közlési (felhasználási) szerződés
6. sz. melléklet: Kulturális javak másolási szerződés (nem hiteles műtárgymásolat), nem kereskedelmi célú
7. sz. melléklet: Kulturális javak másolási szerződés (nem hiteles műtárgymásolat), kereskedelmi célú
8. sz. melléklet: Adatkezelési tájékoztató
9. sz. melléklet: Könyvtárhasználati szabályzat és díjtáblázat